

Sekretariatet för övervakningskommittén för havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet 2021–2027

Protokoll för möte med övervakningskommittén för havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet 2021-2027

Mötet hölls som ett hybridmöte den 4 november 2025.

1. Mötets öppnande och godkännande av dagordning

Tomas Lindman, ordföranden, förklarade mötet öppnat. Övervakningskommittén godkände dagordningen. Inga övriga frågor anmäldes.

2. Praktisk information

Ledamöterna ombads att använda handuppräckning för att begära ordet.

3. Lägesrapport

Sanna Sulander och Annie Jogenfors från sekretariatet presenterade lägesrapporten.

Finansiellt genomförande

Vid det senaste datauttaget, den 1 september, hade 51 % av stödbudgeten beviljats. Ansökningar motsvarande ytterligare 16 % var vid tillfället under handläggning. Jordbruksverket bedömer att utfallet är tillfredsställande givet att stora belopp inom åtgärderna *datainsamling* och *kontroll och tillsyn – stöd till myndigheter* beviljas på årlig basis. Omfördelningen av medel mellan åtgärder genom programändring 2 har haft en positiv effekt på söktrycket. I kombination med pågående utlysningar inom åtgärderna *insamling av förlorade fiskeredskap och marint skräp* samt *innovationsprojekt inom vattenbruk* förväntas budgetutnyttjandet förbättras avsevärt inför nästkommande prognostillfälle som planeras till våren 2026. Ytterligare en åtgärd med ökat söktryck är *startstöd för hållbara vattenbruk*, som i nuläget är översökt med cirka 20 miljoner kronor.

Utlysningar 2025

Fyra utlysningar har genomförts under 2025.

- Skydda, bevara och återställa akvatisk mångfald. Utlysningen pågick mellan den 5 december 2024 och 6 februari 2025 och hade en budget på 25 miljoner kronor. Hittills har 24,3 miljoner kronor beviljats, vilket motsvarar 97%.
- Tillfälligt stillaliggande. Utlysningen pågick 14–28 juli. En ansökan motsvarande 1 037 650 kronor inkom och beviljades.
- Innovationsprojekt inom vattenbruk. Utlysningen pågår mellan den 10 oktober och 10 december och har en budget på 22 miljoner kronor.
- Insamling av förlorade fiskeredskap och marint skräp. Utlysningen pågår mellan den 15 oktober och 15 december, med en total budget på 19,6 miljoner kronor.

Utlysningar 2026

Planering för utlysningar under 2026 pågår än. Mer information om utlysningarna kommer skickas ut till övervakningskommittén för inspel när planen fastställts.

Utfalls- och resultatindikatorer

Utfallsindikatorerna i programmet mäter antal projekt och resultatindikatorerna mäter utfallet av projekten genom fastställda mätetal på åtgärdsnivå. Målen är satta per specifikt mål. I samband med programändring 2 genomfördes en översyn av målsättningarna och de korrigerades i linje med de nya prognoserna. Vid ett fullt budgetutnyttjande är förväntan därför att indikatorerna uppnås.

De utfallsindikatorer som i nuläget underpresterar i förhållande till budgetutnyttjandet är utfallsindikatorerna för de specifika målen 1.1, 1.3 och 1.4. När det gäller specifikt mål 1.1 och 1.4 så förväntas och resultatindikatorerna öka genom flertalet mindre projekt inom åtgärderna *ersättning för hanteringskostnader för fällda sälar inom ramen för licensjakt eller skyddsjakt* samt *kontroll och tillsyn av fiske – stöd till företag*. Vad gäller specifikt mål 1.3 väntas utfallsindikatorn, motsvarande 30 projekt, inte längre uppnås. Det kan förklaras av att endast ett projekt beviljats, för ett längre stillaliggande, samtidigt som 21 % av budgeten beviljats.

Inom resultatindikatorerna underpresterar indikatorn CR08 för specifikt mål 1.3 samt indikatorerna CR13 och CR21 inom specifikt mål 2.1, vilket till stor del kan förklaras i att det hittills endast genomfört ett fåtal projekt kopplat till de aktuella indikatorerna. Jordbruksverket ser över möjligheterna till att genomföra riktade insatser för att få in fler ansökningar som bidrar till indikatorerna, exempelvis genom utlysningar.

Handläggningstider

Handläggningstiderna har förbättrats sedan motsvarande tidpunkt 2024. Mediantiden för handläggning från ankomst till beslut är 148 dagar. Det finns variationer mellan projektstöd och investeringsstöd, där projektstöden har en mediantid på 161 dagar och investeringsstöden 115 dagar.

Revisioner

Kommissionen har gjort en efterlevnadrevision av Ekonomistyrningsverket (ESV) kopplat till genomförandet av HFVP i september 2025. Revisionsrapporten kommer inom tre månader.

ESV har även gjort en systemgranskning gällande Nyckelkrav 9 och 10 i juni, Jordbruksverket inväntar resultaten.

Europeiska Revisionsrätten ska genomföra en effektivitetsrevision på marina skyddade med planerade besök mellan den 10 och 14 november.

Programändring 3

Isabella Löb från Landsbygds- och infrastrukturdepartementet informerade om att man har gett Jordbruksverket i uppdrag att ta fram förslag till en programändring där budgeten inom specifikt mål 2.1 sänks med 64 miljoner kronor. Bakgrunden till programändringen är att förvaltningsanslag 1:27 föreslås minska med motsvarande summa i budgetpropositionen för 2026. Jordbruksverkets förslag ska levereras senast den 11 december 2025 och kommer därefter skickas till övervakningskommittén för yttranden. Målsättningen är att det nya programmet ska godkännas av kommissionen senast den 30 juni 2026.

Regeringskansliet betonade vikten av att se helhetsperspektivet i budgetpropositionen, där Jordbruksverket får en förstärkning kopplad till främjande av fiske- och vattenbruk.

Matfiskodlarna informerade om att organisationen inte stödjer förslaget och menar att medel kunde fördelats från fler specifika mål än 2.1.

Diskussion

I efterföljande diskussion lyfte Paulina Bartoszevska, kommissionen, att Sverige fortsatt har en implementering som ligger högre än genomsnittet i EU vad gäller budgetutnyttjande och måluppfyllnad. Sverige har även justerat indikatorerna i samband med programändring 2. Kommissionen är även positiva till att handläggningstiderna kortats ner. Kommissionen önskar att Sverige fortsätter ansträngningarna för att öka söktrycket i underpresterande åtgärder, alternativt omfördela medel mellan åtgärder, samt att öka utbetalningstakten genom att fler ansökningar om utbetalning inkommer från stödmottagare. Kommissionen

informerade om att Sverige förväntas uppnå värdena för N+3 för 2025. Kommissionen uppmanade även Sverige till att involvera intressenterna i åtgärder för att öka söktrycket i underpresterande åtgärder.

Flera medlemmar av övervakningskommittén lyfte frågan om utformandet av stöd till producentorganisationerna. Enhetsbeloppet på 60 tusen kronor bedöms som lågt i förhållande till den administrativa kostnaden för att ta fram produktions- och saluföringsplanen. Andra länder har valt andra upplägg, exempelvis genom att det finns dedikerade medel till att genomföra de insatser som beskrivs i den godkända produktions- och saluföringsplanen. Upplägget bedöms ge svenska organisationer en konkurrensnackdel. Det lyftes även frågor om resultatuppfyllnad kopplat till innovationsprojekt och investeringsbehov kopplat till innovationer. Därutöver gjordes ett medskick om att åtgärdens utformning borde ses över. Andreas Mattisson, Jordbruksverket, meddelade att frågan tas med till utvärderingssektariatet på myndigheten.

Det ställdes även frågor om utformandet av resultatindikatorer. Sekretariatet informerades om att Jordbruksverket tagit fram dessa med stöd av bland annat handläggande myndigheter och expertutlåtanden.

Andra frågor som diskuterades var villkor för att ta del av stöd till förvaltning på EU-nivå, beräkning av ny produktionskapacitet inom vattenbruk, förväntningar på budgetutnyttjande inom *ersättning för hanteringskostnader för fällda sälar inom ramen för licensjakt eller skydds jakt*, möjligheter att omfördela medel inom befintlig budget, exempelvis till åtgärden för att *skydda, bevara och återställa biologisk mångfald*, samt användande av EU:s logotyp vid tredjepartsrapportering inom projekt med fondfinansiering.

4. Jämställdhet inom sjömatbranschen

Carlos Ibrahim, praktikant vid Jordbruksverket, informerades om rapporten *Jämställdhet i blå näringar: hur vi kan stärka kvinnors roll i fiske, vattenbruk och förädlingsindustri*. I rapporten presenteras könsfördelning bland stödmottagare i HFVP, övergripande könsfördelning inom olika segment inom blå näringar samt exempel från hur andra länder och fonder arbetar för att främja jämställdhet.

Diskussion

I den efterföljande diskussionen lyftes att utvecklingen på jämställdhetsområdet är långsam. Det lyftes även att kvinnor står för en del oavlönat arbete inom de blå näringarna. Exempel på hur ansvariga myndigheter kan bidra till att främja ökad jämställdhet är genom att möjliggöra delade licenser inom insjöfisket samt att säkerställa att ansökningsprocesserna främjar jämställdhet. Det lyftes även att det finns ett ökat fokus på jämställdhet kopplat till arbetskläder men att utvecklingen går saktare för utformandet av utrustning. Frågan om oavlönat arbete lyftes, i nuläget saknas dock tillgängliga data.

5. Ledamot presenterar - Vi Svenska Fiskare

Teija Aho, Sveriges Fiskares Producentorganisation (SFPO) med stöd av Per Pettersson, Svenska Insjöfiskares Centralförbund (SIC), informerar om den nya paraplyorganisationen Vi Svenska Fiskare (VSF). Sammanslutning mellan SIC, SFPO och Swedish Pelagic Federation PO (SPFPO). SIC har 170 medlemmar och de andra två har tillsammans 40+220 medlemsfartyg. Genom VSF bedömer organisationerna att fiskets röst blir starkare och att synergieffekter uppstår.

Den största utmaningen som organisationen avser arbeta med är bilden av fisket i media, som ökar svårigheten med generationsskiftet och finansiering. Det kopplar också an till utmaningarna avseende finansieringsmöjligheter i programmet.

[Havs- och Kustfiskarnas Producentorganisation \(HKPO\)](#) informerade om att de har valt att stå utanför samarbetet eftersom de bedömer att de behöver ha en egen röst. Teija svarade att det kommer att finnas olika segment som ska jobba med sina frågor och att VSF ska representera medlemmarnas frågor.

Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) lyfte att media borde fokusera mer på förvaltningen som är grundproblemet. Teija delade bilden och informerar om att VSF driver frågan om att kvoterna ska följa den biologiska rådgivningen.

HKPO framhävde att det finns många regionala fisken som inte ingår i samarbetet eftersom de menar att organisationerna är för olika i grunden och ifrågasätter därmed förutsättningarna för att tala med en gemensam röst.

6. Övergripande nödvändiga villkor (HEC)

Annie Jogenfors, sekretariatet, informerade om de fyra övergripande nödvändiga villkoren som gäller för flera av EU-programmen, bland annat HFVP.

Det är ett krav att kontrollera uppfyllande av de övergripande nödvändiga villkoren och rapportera till övervakningskommittén årligen under programperioden. Detta regleras i artikel 15 och Bilaga III i CPR (EU förordning 2021/1060).

De fyra principerna är:

- Effektiva mekanismer för övervakning av marknaden för offentlig upphandling
- Verktyg och kapacitet för en effektiv tillämpning av reglerna om statligt stöd.
- Effektivt genomförande av EU:s stadga om grundläggande rättigheter.
- Genomförande av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättningar.

Om någon av punkterna inte uppfylls, eller om det inkommer klagomål om uppfyllandet av villkoren, ska Jordbruksverket rapportera detta, samt vilka åtgärder som vidtagits till övervakningskommittén. Hittills har inga klagomål eller brister identifierats, vare sig hos Jordbruksverket eller genom den årliga översyn som

Regeringskansliet genomför avseende de horisontella villkoren. Samtliga villkor bedöms därmed vara uppfyllda.

7. Utvärderingar

Per E Ljung, Utvärderingssektariatet, presenterade arbetet med att utvärdera Sveriges havs-, fiskeri- och vattenbruksprogram 2021–2027 under perioden oktober 2024–september 2025. Utvärderingsplanen följs som planerat. Två utvärderingsrapporter har publicerats under perioden: *Stödet för att skydda, bevara och återställa akvatisk mångfald* och *Kartläggning av stöd till fiskerikontroll, datainsamling och genomförande av havsmiljödirektivet*. Det har även inletts två uppföljningar i form av interna utvärderingar. En är kopplad till hantering av akvatiskt skräp och en till rovdjur. Per informerar även om att utvärderingssektariatet har infört nya rutiner för uppföljning av rekommendationer genom verktyget Stratsys. Rutinen ska säkerställa att rekommendationerna aktivt hanteras hos ansvariga aktörer.

Per gick därefter igenom slutsatser och rekommendationer från de två publicerade rapporterna:

- [Stödet för att skydda, bevara och återställa akvatisk mångfald](#)
- [-en utvärdering inom Havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet 2021-2027](#)
- [Kartläggning av stöd till fiskerikontroll, datainsamling och genomförande av havsmiljödirektivet](#)

Per avslutade med att göra medskick inför kommande programperiod baserat på de framtagna rekommendationerna. Rekommendationerna handlade om att:

- utreda möjligheterna att förenkla programgenomförandet genom att ge Jordbruksverket ett samlat genomförandeansvar och att införa en enhetlig modell för ansökan om beslut
- förenkla den administrativa processen och öka förutsägbarheten för sökande med en årshjulstanke
- säkerställa att tydligare prioriteringar av ansökningar kan ske.

Diskussion

Det ställdes en fråga om förutsättningar för att jämföra ekonomiska data med andra medlemsstater. I nuläget är det bara Sverige som har möjlighet att tillgå data på företagsnivå men synpunkten tas med inför framtida arbete. Det gjordes även medskick om att fokusera på nyttan med olika åtgärder i förhållande till målsättningarna samt att lyfta in social hållbarhet i utvärderingarna.

8. Datainsamling

Inger Dahlgren, Havs- och vattenmyndigheten, och Jens Olsson, SLU, presenterade arbetet med datainsamling. De bedömer att arbetet med datainsamlingen går bra och att medlen kommer att gå åt som planerat.

Jens, som jobbar inom den biologiska insamlingen, redogjorde för genomförandet. HKPO påpekade att man inte har data över att fiskare själva förädlar och säljer sin fångst. Jens informerade om att de nu har fått medel för att synliggöra detta. Det är 10 olika utförare som får in bra data. En skillnad från tidigare år är att mängden torsk ökat, vilket ger mer information om rekrytering av torsk. Förhoppningen är att de får växa till sig.

SFPO gjorde medskick om att det vore önskvärt att samla in maginnehåll på sälarna även i Östersjön. Jens svarade att han det kan omfattas av regeringsuppdraget om sälar och skarvar.

9. Kommunikationsinsatser

Annie Jogenfors, sekretariatet, informerade om genomförda och planerade kommunikationsinsatser. En stor del av kommunikationen sker via Jordbruksverkets webbplats och genom kampanjer via Landsbygdsnätverket. Två initiativ som lyfts upp är artikelserierna *Under ytan* som framhäver goda exempel från HFVP och *Smartfisk* som framhäver underutnyttjade arter med stor potential som livsmedelsprodukter.

Det har publicerats fyra utlysningar och två utvärderingsrapporter på Jordbruksverkets webbplats.

Jordbruksverket har deltagit i Nordic Seafood Summit med information om stöden genom HFVP i samband med ett seminarium samt i Jordbruksverkets monter. Det har även publicerats nyhetsbrev, artiklar och inlägg i sociala medier.

Paulina Bartoszewska, kommissionen, välkomnade de olika kommunikationsinsatserna, betonade deras betydelse för fondens synlighet (även i samband med den framtida programplaneringen inom den nya långtidsbudgeten MFF och uppmuntrade ledamöterna att informera kommissionen om intressanta projekt som kan marknadsföras på EU-nivå.

10. Aktuell information

Jordbruksverket

Andreas Mattisson är ny ledamot i övervakningskommittén och ersätter Olof Johansson som är vikarierande överdirektör vid Jordbruksverket.

Jordbruksverket arbetar med förberedelserna inför kommande programperiod, det är ett intensivt arbete och involverar många internt på Jordbruksverket men även näringen. Jordbruksverket arbetar även med processeffektivisering inom handläggningen genom bland annat IT-utveckling och förenklade kostnadsalternativ. Regeringsuppdraget *Förslag på mål och uppföljningsmetoder för svensk livsmedelsproduktion* är avrapporterat och Jordbruksverkets förslag är en 60 % produktionsökning i vikt av fiske- och vattenbruksprodukter till och med 2035.

Landsbygdsnätverket

Karin Bendz informerade om arbetet med hållbara blå näringar. Exempel på kommande aktiviteter är *Sjömatens julkalender*, podcasten *Vad äter fisken i disken?*, serien *Smartfisk* och ytterligare tio artiklar inom artikelserien *Under ytan*, som lyfter goda projektexempel från HFVP. Nätverket har även flera konferenser och mässor inplanerade framöver, däribland Yrkesfiskekonferensen, Vattenbrukskonferensen, Nordic Seafood Summit och Almedalsveckan.

Länsstyrelsen

Per Svantesson berättade att länsstyrelserna ser över hur de kan samarbeta mer kring handläggningen och avlasta varandra vid behov. De bedömer att beslutsomgångarnas förkortning samt införandet av riskbaserade kontroller kan få en positiv effekt på handläggningstiderna.

Havs- och vattenmyndigheten

Inger Dahlgren informerade om att det pågår en revidering av fiskerikontrollen med ett stegvis införande i fyra delar. Information har publicerats på Havs- och vattenmyndighetens hemsida. Myndigheten genomför informationsmöten med branschen om översyn av åtgärdsprogram för havsmiljödirektivet.

SLU

Jens Olsson informerade om att det är fullbelagt i försöksverksamheten. De arbetar med ett regeringsuppdrag om säl och skarv tillsammans med bl.a. FORMAS.

Jens informerade även om ett pågående samarbete med Finland om laxbeståndspåverkande faktorer i Östersjön samt att ålbeståndet på västkusten ökat, samtidigt som hummerbeståndet återhämtar sig svagt.

Vidare kommer Älvkarlebystationen stängas på grund av bristande finansiering.

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Departementet informerade om planen för kommande fondperiod där man befinner sig tidigt i processen vad gäller arbetet med en ny fond och ett nytt

program för perioden 2028–2034. Kommissionen la sina lagförslag i juli. Mer information om förslaget, även från kommissionen, samt diskussion skulle hållas på ett samråd om förslaget direkt efter mötet med övervakningskommittén.

Fiskelagsutredningen lämnade sitt slutbetänkande i augusti. Den föreslår bland annat digitala verktyg för tillsyn och rapportering och en sammanhållen fiskelagstiftning. Slutbetänkandet remitteras till den 7 januari 2026.

När det gäller miljöstillståndutredningen är förslag till ny miljöprövningsmyndighet på remiss.

I juni sa riksdagen ja till regeringens proposition Förbättrade förutsättningar för ett hållbart vattenbruk (2024/25:136) med förslag på regelförenklingar för vattenbruket. I propositionen föreslog regeringen bl.a. ändringar i fiskelagen som innebär att kravet på odlingstillstånd tas bort. Ett vattenbruks påverkan på den omgivande miljön ska i stället bara beaktas inom ramen för miljölagstiftningen. Ändringarna träder i kraft den 1 juli 2026.

Kopplat till säl och skarv jobbar regeringen med att upphäva handelsförbudet av sälprodukter samt med att införa en generell jakt på skarv. Frågan drivs aktivt gentemot EU-KOM. Länsstyrelserna har i enlighet med ett regeringsuppdrag sett över sälskyddsområden som inte längre är nödvändiga för att upprätthålla gynnsam bevarandestatus på säl och lämnat in en redovisning till Regeringskansliet avseende detta.

Departementet informerade även om den politiska överenskommelsen om Östersjön. SE har aviserat att man kommer att rösta nej då det formella beslutet tas då bedömningen var att lägre kvoter behövts för att få en snabbare återhämtning av bestånden. Sillkvoten har dock för första gången satts under ICES intervall. När det gäller övriga bestånd så är det fortsatt förbud mot riktat fiske på torsk. Undantag för småskaligt fiske med fasta redskap i västra Östersjön gäller fortsatt. Laxen är fortsatt möjligt att fiska men det finns förbud inom vissa områden.

SE efterfrågade också i ett uttalande förbättrade vetenskapliga uppskattningar från ICES.

Kommissionen

Paulina Bartoszewska, Kommissionen, informerade om att lagstiftning kopplat till havspakten föreslås antas vid slutet av 2026. Den baseras i stor utsträckning på havsplaneringsdirektivet.

Under våren 2026 kommer utvärderingen av den gemensamma fiskeripolitiken att publiceras. Den kopplar även till visionen för fiske- och kustsamhällen.

Arbetet med Vision 2040 är påbörjat men befinner sig i ett tidigt skede. Uppdraget kom från Ursula von der Leyen och syftar till att främja nya jobb och ökad konkurrenskraft.

Kommissionen informerade även om studier som är pågående och som med fördel kan spridas vidare.

Utvärderingen av europeiska havs- och fiskerifonden kommer snart att avslutas och ett tjänstedokument skulle komma att publiceras före årsskiftet. Därutöver pågår en kampanj av vattenbrukspolitiken, länk delas separat. Därtill är ytterligare dokument från kommissionen på gång, bland annat inom EU:s alginitiativ.

Det ställdes en fråga om kommissionen har data över osynligt arbete inom vattenbruket. Paulina hade inte kännedom om några sådana data men tar med sig frågan till kollegorna på kommissionen.

11. Övriga frågor

Ola Öberg, Recirkfisk, föreslog att det till kommande möten med övervakningskommittén gavs mer utrymme för branschorganisationerna att informera om aktuella nyheter.

Sekretariatet meddelade att de kommer ta frågan med sig vidare men lyfte även att punkten *aktuell information* är öppen för samtliga ledamöter att anmäla sig till.

12. Nästa möte

Datum för nästa möte är den 27–28 maj 2026. Det är ett fysiskt möte med studiebesök den 27:e och möte den 28:e. Studiebesöken kommer fokusera på insjöfiske och kommer preliminärt ske i Västerås eller Hjo.

Sekretariatet återkommer med mer information så snart det är klart.

Joakim Westlund, Kustfiskarna Bottenhavet, informerade om att de gärna kan assistera med något av kommande studiebesök med övervakningskommittén.

13. Mötet avslutas

Ordföranden tackade för ett bra möte och förklarade mötet avslutat.

Protokollet har signerats men på grund av krav på tillgänglighetsanpassning publiceras det utan namnunderskrifter på webbsidan

---

Annie Jogenfors, sekretariatet

Protokollet har signerats men på grund av krav på tillgänglighetsanpassning publiceras det utan namnunderskrifter på webbsidan

---

Tomas Lindman, Ordförande